

knjig, žal, nimamo. Lapajnetov „Prvi pouk“, Gabrškov „Nazorni nauk“ in pa kar je raztresenega po naših strokovnih listih, to je vse, kar imamo. Upamo pa, da se bo tudi v tem oziru kmalo obrnilo na boljše, ter prišlo temu velikemu nedostatku v našem ljudskem šolstvu čim preje v okom. Sklenjeno je že, da se bo lotila tega dela naša vrla „Slovenska šolska Matica“, katero ob tej priliki zopet kar najtopleje priporočamo vsemu učiteljstvu. Za sedaj se moramo pa slovenski učitelji zatekati k nemškimi knjigam te vrste. Svetujemo Vam, da si polagoma nabavite te-le pomožne knjige:

I. Anton Böhm: **Der deutsche Sprachunterricht in der Volksschule.** (I., II., III. Teil.) Hilfsbuch zur sachlichen und sprachlichen Behandlung der Lesestücke mit Berücksichtigung des der Stufe entsprechenden Anschauungsunterrichtes.

II. Josef Ambros: **Das erste (zweite dritte, vierte, fünfte) Schuljahr (die drei letzten Schuljahre).** Methodisch-praktisches Handbuch für den Volksschulunterricht.

III. Josef Satzer-Franz Frisch: **Das erste (zweite, dritte, vierte, fünfte) Schuljahr.** Spezielle Methodik des Unterrichtes der Volksschule.

IV. Franz Frisch: **Einführung in das Lesebuch.** Eine Anleitung zur allseitigen unterrichtlichen Behandlung deutscher Lesestücke. (I., II., III. Band.)

V. Dr. W. Rein-A. Pickel-E. Scheller: **Theorie und Praxis des Volksschulunterrichtes nach Herbartischen Grundsätzen.** (I., II., III., IV. Schuljahr.)

VI. Josef Stegbauer: **Das Wissen der Volksschule.** (I., II., III. Band.)

VII. Karl Schubert: **Deutsche Lesestücke in unterrichtlicher Behandlung und Verwertung.** (I. II., III., IV., V., VI. Band.)

VIII. Eduard Blitz: **Praktische Anleitung zur Behandlung des Schreiblese- und des Anschauungsunterrichtes, wie der Lesestücke in der I. Classe.**

IX. Karl Streng: „Anleitung zur praktischen Behandlung des ersten Teiles des im k. k. Schulbücher-verlage zu Wien erschienenen Lesebuches“ in: „Das erste Schuljahr“.

X. Mann-Czermak: **Spezielle Methodik der Elementarclasse.**

XI. Tischendorf: **Praeparationen.**

XII. Richter: **Die Herbart-Zillerschen formalen Stufen.**

Za računstvo priporočamo še posebej: Dr. Fr. Močnik: **Der Rechenunterricht in der Volksschule.** Eine Anleitung für den Lehrer zum Gebrauche der Rechenbücher für Volksschulen.

Potem „Methodische Anleitung“ za L. Lautarjeve računice in pa Gauby: **Der erste Rechenunterricht.** Priporočimo pa, da bo še letos izšla v založbi šolskih knjig nova „Računica“ za I. in II. razred in k njej tudi metodično navodilo iz peresa znanega strokovnjaka g. prof. A. Črnivca.

To bi bile nekako najpotrebnejše knjige, katere bi morala imeti vsaj vsaka štiri- in večrazredna šola v svoji „učiteljski knjižnici“ in pa vsaj nekatere teh knjig tudi vsak učitelj(ica) v svoji domači knjižnici. Seveda pogrešati bi pa ne smeli nobene teh knjig v okrajnih učiteljskih knjižnicah in tudi okrajna učiteljska društva bi si jih morala nabaviti.

Okrajnim učiteljskim knjižnicam priporočamo poleg tega še: Dr. Gustav Ad. Lindner: **Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde** in pa W. Rein: **Encyklopä-**

disches Handbuch der Paedagogik. To Reinovo delo je velezanimivo, zelo natančno, temeljito in obsežno, a tudi drago. Vsi zvezki stanejo blizu 150 K. Kedar pridete v Ljubljano, si to in tudi vse druge nasvetovane knjige lahko ogledate v „Slovenskem šolskem muzeju“. Toliko za danes. Le oglasite se še! Tudi drugim tovarišem je na razpolago „Odmev“. Dragevolje bomo priobčevali vse učiteljske tožbe, a še raje bomo pa hvalili, kar bo vredno hvale, namreč glede notranje uredbe našega šolstva in učiteljskih pravic. Več oči več vidi.

Dopisi.

Štajersko.

Naši listi. „Koroška je za slovenstvo izgubljena“ se sliši žalibog pogosto med Slovenci, češ, prepustimo jo nemili usodi, ni je mogoče rešiti iz nemškega žrela. S takimi izgovori hočemo najti opravičenje za svojo popustljivost ter postajamo podobni bežečemu malosrčnemu bojevniku, ki je vrgel puško v koruzo, a bojna tla popustil brez boja sovražniku.

Res, da se slovenstvo na Koroškem potaplja v nemški povodnji, a to le zavoljo naše znane popustljivosti, malosrčnosti in nepodjetnosti. Naloga izvenkoroških Slovencev je, svoje brate v Korotanu v veljavi slovenskega jezika in v literaturi podpirati, ta naloga zadeva tudi slovensko učiteljstvo. Mi bi morali slovensko učiteljstvo na Koroškem navezati na sebe, v resnici ga pa odbijamo od sebe.

Pregledoval sem „Popotnika“ prejšnjih let, tu najdem n. pr. v 1 številki 1900 opombo upravnništva: „Prvo številko smo razposlali vsem dosedanjim naročnikom in vsem onim šolskim vodstvom na Kranjskem, Štajerskem in Primorskem, kojih voditelji niso naročniki Popotnikov.“ V tem naznanilu pogrešamo Koroško. V letošnji prvi številki „Popotnikovi“ sicer ni naštet nobena dežela, a po analogiji prejšnjih naznanil, se „Popotnik“ na Koroško na ogled sploh ne dopošilja. Ali so na Koroškem vsi učitelji „Popotnikovi“ naročniki, da se ni bilo trebalo na nje ozirati? Če pa niso naročniki, je upravnništvo vse slovensko učiteljstvo na Koroškem brez vzroka preziralo, kar se ne more odobravati, temveč obžalovati.

„Popotnik“ se naj vsako leto ob novem letu dopošlje vsaki učiteljski osebi v slovenskem delu Koroške na ogled. List je tako izvrsten, da more imponovati tudi nasprotnikom, in bi mogel torej vsakim načinom, naj dobi onde kaj odjemalcev ali ne, le koristiti.

Z nevoljo pogledujem tudi „Primožičev ročni zapisnik“, iz katerega je izpuščen imenik koroškega slovenskega učiteljstva, v tem ko so se v prejšnjih Neratovih učiteljskih koledarjih nahajala imena koroških tovarišic in tovarišev. Le tako naprej! Zavest, da se slovensko učiteljstvo ne ozira na svoje brate in sestre na Koroškem, mora na skrivnem tlečo narodno ljubezen nekaterih koroških tovarišev spraviti v obup.

Ali se tudi „Učiteljski Tovariš“ podobnim načinom nič ne ozira na koroške naše tovariše? To naj nam blagovoli pojasniti slavno njegovo upravnništvo.

Vsi naši listi si naj iščejo tudi na Koroškem odjemalcev in somišljenikov.

Le pogledjmo, kako pametno ravnajo za sebe nemški listi in knjižnice. Ob novem letu jih dobivamo toliko gratis na ogled, da nam zalagajo v izobilju naš koš. Mnogo nezavednih Slovencev pritegnejo tem načinom k sebi in jih odtegnejo od nas ali jih zazibajo v narodno mlačnost.

Žalostno, a resnično!

Ali se nam v teh razmerah ne zdi ironičen oni samozavestni pesnikov verz: „Mi vstajamo, a vas je strah!“

Iz Zitečke vasi. Malo znana vas, kaj ne? Nemški se imenuje Seitendorf, kar bi bilo po našem Stranska vas, ali, bolje rečeno, da preidem takoj k stvari, klerikalni kot. — Aha, zdaj pa že vemo, kaj nam hoče povedati; gotovo o klerikalizmu, ki tudi v tistem kotu mogočno razpenja svoje peruti in hoče v svoje nenasitljivo žrelo spraviti vse kar pride v njegovo bližino. — Da, o njem, pa še malo prigodbico zraven, ki se tiče naravnost moje malenkosti, bi rad povedal svojim tovarišem-somišljenikom. Torej čujte!

Nisem še dolgo v tem kraju, in vendar je že zadonelo na moja ušesa iz lin bližnje župnijske cerkve Sv. Martina, da je tudi dvorazrednica, na kateri delujeva z gospodom nadučiteljem, nekako prokletstvo za tukajšnje ljudstvo. Otroci so namreč grozno surovi; do duhovnega gospoda nimajo nikakršnega spoštovanja; kadar pride v šolo, jo nekateri celo pobrišejo, ako le morejo. Kaj je temu vzrok?

Edino le učitelja iz Zitečke vasi (e, šment klerikalnega kota), katerih ni videti v cerkvi noben, še tako velik praznik. Šolski mladini dajeta seveda s tem slab zgled. Kako bi bilo torej mogoče, da bi postali kedaj iz takih otrok dobri ljudje (ki bi radovoljno upogibali vratove pod klerikalni jarem)! — Kaj je torej sveta dolžnost obeh učiteljev? — (Zdaj se pa držite za trebuh, sicer vam od smeha počil!) Vsako nedeljo in praznik bi morala klečati pri glavnem oltarju (morda celo pri maši streči) in moliti tam rožni venec (najbrž na glas). — Ko se bi to v resnici zgodilo, potem bi Sv. Martin v oltarju kmalu ne imel več pet, — ker bi mu jih zlizala. — No, zdaj pa si malo oddahnimo, in pojdemo po več sape, kajti potrebovali jo bomo še precej.

Ker je naša dvorazrednica precej oddaljena od župnijske cerkve, zato poleti otroci tudi ne zahajajo k šolskim mašam, kakor je to po drugod v navadi. To je seveda velik nedostatek v verski vzgoji. To je izprevidel kmalu tudi župnik od Sv. Martina. Tuhtal je in tuhtal, kako bi se temu opomoglo; nazadnje pa jo je le iztuhtal. Šola ima pod svojo streho konferenčno sobo, ali pravzaprav sobo za učila, ki je po njegovem mnenju popolnoma odveč. Ta soba bi bila najpripravnejša za — šolsko kapelo. (Oddahnimo se zopet malo!) Dragi moji, oglejmo si druge šole! Če ve kateri za ljudsko-šolsko poslopje s kapelico, naj mi vendar blagovoli naznaniti po „Učit. Tovarišu“. Župnik je sicer pri seji krajnega šolskega sveta s svojim predlogom prodril, a pri seji okrajnega šolskega sveta do tal pogorel. Najbolj ga je seveda razburilo to, da se je protivil njegovemu predlogu edini g. nadučitelj, ki je opozoril krajni šolski svet, naj oskrbi rajši potrebnjših reči, kakor n. pr. šolsko knjižnico. Ta šola je menda edino tako srečna, da je še nima. „Kedaj pa se bojo otroci katekizem vučili, če bojo take bukvice brali“, je bil moder izgovor. Mila nam majka! Kedaj se bo vendar Bog usmilil ubogega ljudstva, ki tava po grozni temi nevednosti, po temi hujši kot je vladala pred vstvarjenjem sveta? In vse to so plodovi „blaženega“ klerikalizma, s katerim bi se naj sprijaznili tudi mi učitelji! Kratko in malo — ne! Bodimo prijatelji napredka, vzgojujmo naše ljudstvo v narodno-naprednem duhu; kajti edino to ga more rešiti pogina!

Kako hoče zapovedovati klerikalizem tudi v šoli, o tem sem imel čast se sam prepričati.

Bilo je 22. dne svečana. Manjkalo je še ravno 20 minut do desete ure, ko nekdo prav oblastno potrka na duri mojega

razreda. Bil je župnik, ki je navadno o tem času prihajal. Po kratkem pozdravu hotel sem takoj zopet vrniti se v razred z opomnjo, da še manjka 20 minut in torej želim dovršiti, kar imam v današnjem načrtu za prvo uro. Zdaj je počila prva salva. V precej oblastnem, skoro zapovedujočem tonu se mi izrazi župnik, da želi od danes naprej on imeti tudi čas od $\frac{3}{4}$ 10. do 10. ure, ker pride na teden le enkrat. (Šmentano! Ali sem morda jaz kriv, da ne prihaja redno, kakor je njegova dolžnost, da je ena ura vedno, včasih tudi obe — schwarz!) Da si ne dam kar tako meni nič, tebi nič zapovedovati od ljudij, katerim nisem za nič odgovoren, tega mi ne pripušča moj ponos. Zato sem mu tudi brez ovinkov povedal, da tega ne morem storiti, in da to sploh ne gre. Tako odločnega odgovora menda ni pričakoval, kajti zavrelo je po njem, kakor bi vrgel razbeljeno železo v mrzlo vodo. Hotel sem ga pustiti, da si v teh dvajsetih minutah malo ohladi vroče možgane ter iti zopet na svoje delo. Nakrat se mu nekaj posveti v razgreti glavi. (Bila pa je že tudi tako izmučena, da je nakrat usahnil vir slovenske govornice, kajti začel je nemški:) „Warten Sie, warten Sie! Wir müssen das jetzt beschliessen.“ S temi besedami potrka na duri drugega razreda, v katerem poučuje g. nadučitelj, z zavestjo, da je zdaj zmaga gotovo njegova. Pa se je varal. G. nadučitelj je slovesno izjavil, da on v tem slučaju ne more ukazati njemu sicer podrejenemu učitelju (in ne: podučitelju, kakor me je nazval župnik; pa mu bom ob ugodni priliki še že povedal, kaj pravi § 1 štaj. dež. zak. z dne 19. sept. 1899.), da bi ta kar moral pobrati šila in kopita ter ostaviti razred, kadarkoli bi se komu poljubilo, ker je to od učitelja samega odvisno. Tako je bil župnik popolnoma poražen. Pihal je kakor kraška burja. Da bi se vsaj malo maščeval nad menoj, izbruhnil je besede: „Ich weiss schon, welcher Richtung Sie angehören. Ich fürchte nichts, ich fürchte kein Journal.“ „Ich auch nicht“, je bil kratek odgovor moj. „Ich werde schon an den Bezirksschulrat die Frage richten, was hier zu thun ist.“ S temi besedami me je hotel najbrž malo postrašiti, mislil je, da se mi bodo hlačice tresle, ko bom slišal besedo „Bezirksschulrat“. Če se še nikdar v svojem življenju ni zmotil, takrat se je. Saj nisem eden tistih, ki beži, kar ga nože neso, kakor zajec iz grma, če kdo malo z nogami zaccepta. Zato sem se mu tudi v tem smislu odrezal, rekoč: „Das ist mir alles Wurst; die Stunde gehört mir, und ich werde sie auch ausfüllen.“ Bila bi se še najbrže dalje pričkala, pa mi je bilo žal za čas, ki bi ga po nepotrebnem tratil; zato sem pustil svojega nasprotnika z g. nadučiteljem samim. V tej razburjenosti se je izrazil, da bo vložil pritožbo na okr. šolski svet, kar mu je g. nadučitelj odsvetoval, ker bi s tem ne škodoval meni, ampak le samemu sebi. Jaz pa mu prav iz dna sreča čestitam k tako izvrstni misli. Da bi jo le tudi izvršil! S tem bi si vsaj izkopal prav veliko jamo, v katero bi se zvrnil ves, kakor je dolg in širok.

U. H.

Učitelji in stariši pozor! Dne 10. novembra 1901 se je v Slov. Gradu z veliko slovesnostjo otvorila nova nemška ljudska šola. Ti ljubi slovenjegraški Nemci, (pravi in ponarejeni — teh zadnjih je mnogo več) bili so kar pijani samega veselja. A vse to nam je malo mar, brigajo nas le razni govori pri tej priliki, ker ti razsvetljujejo z bengalično lučjo vse nam že itak zdavno znane namene nemških šol na Slovenskem.

Poglejmo si nekatere teh govorov bližje (posneti po „Tagespost-i“ z dne 11. novembra 1901).

Načelnik krajnega šol. sveta g. Potočnik (od slovenskih starišev rojen Nemece) rekel je obrnjen proti novemu nadučitelju: „Die neue Schule möge ein Hort deutschen Denkens bleiben, so dass die daran geknüpften Hoffnungen in Erfüllung gehen.“ („Nova šola naj bode varuhinja nemškega mišljenja, tako, da se bodo na njo stavljene nade spolnile.“) Kakšne nade pa goje od te nove šole? Odgovor na to vprašanje dobimo v „Tagespost“ sami nekaj vrstic poprej, ko se ta gospod zahvaljuje za podpore vsememškemu šolskemu društvu v Berlinu, posebno ženski podružnici v Berlinu „Südmarki“ itd. Kakšne nade pa gojijo pruski Berolinci o naših šolah? Da bi se odgojili našemu cesarju zvesti podložni, težko da Berolinci želijo, le da bi se zredilo pri nas več ko mogoče izdajalcev svojemu avstrijskemu cesarju in odpadnikov od naše svete vere.

In kaj je odgovoril na ta načelnikov poziv novoimenovani nadučitelj g. Waldhans, katerega stariši so le češki govorili? Ali je morda g. načelnika zavrnil ter ga poučil, da nemške marke pri nas ne smejo gospodariti? Kaj še? „Waldhans versicherte namens des Lehrkörpers, dass dieser seiner Aufgabe werde gerecht werden“, (obljubil je v imenu učiteljstva, da bode to nalogo zvesto spolnjevalo“).

Na to se je vzdignil še znani dr. Wolfhardt iz Dunaja ter dal učiteljstvu še sledeče strankarske in učiteljstvu zapeljajoče nauke: „Die Lehrerschaft habe die Pflicht, in der heranwachsenden Jugend das Gefühl der Stammesangehörigkeit (z Berolinci) zu wecken und zu erhalten, so dass nicht allein die Männer und Frauen, sondern auch die Kinder sich mit Stolz als Deutsche fühlen (torej politika v šolo). In diesem Sinne richtet er an den Lehrkörper die Mahnung (kako pravico pa ima ta tujec štajerskemu učiteljstvu opomine dajati?) unentwegt dahin zu wirken, dass den ihnen anvertrauten Kindern dieses Gefühl eingepflanzt (posebno slovenskim take šole obiskujočim otrokom) und dass dasselbe stets wachgehalten werde“ (da kričijo „Heil“ ter napadajo mirne Slovence). Dolžnost učiteljstva je, v mladini vzbuditi in okrepčati čut narodne skupnosti, tako, da se ne bodo le možje in žene, nego tudi otroci s ponosom čutili za Nemce. V tem smislu opominja učiteljstvo vztrajno na to delati, da se njih skrbi izročeni mladini ta nemški čut vseje in vedno živ ostane.“

To so torej znamenitejši govori pri tej priliki, a ti govori se niso govorili na skrivnem med seboj ali pri kupici rujnega vina, ampak vse to govorilo se je ob navzočnosti predsednika okrajnega šolskega sveta, e. kr. vodje glavarstva Chapeka in ob navzočnosti e. kr. okrajnega šol. nadzornika A. Schecheln! In nobeden teh gospodov ni ugovarjal proti takemu popolnoma protipostavnemu zapeljivanju učiteljstva; nobeden teh gospodov ni dal „opomina“, da nima ljudska šola s politiko (posebno pa še s strankarsko) nič opraviti. Molče odobraval sta oba gospoda to politiziranje, to narodno hujskanje vpricho šolskih otrok. Dež. šol. nadzornik g. Linhart pa je brzoglavno še svoj blagoslov, svoj „placet“ poslal.

Dragi Slovenci, zakaj navajam vse to? Odgovorim ti s Kristusovimi besedami: „Idi in stori tudi ti tako!“ Slovenski oče, slovenska mati, posebno pa ti slovenski učitelj! Tu imate zgled, kakšen namen ima nemška ljudska šola. Ali naj ima slovenska družega? — Kar je dovoljeno Nemcem, dovoljeno bo tudi nam, saj smo vsi pod cesarjem Franc Jožefom!

Odgojujte nam slovenske možje in žene, ki bodo stali kakor skala v borbi za naš mili materin jezik in našo krasno

slovensko domovino; odgojite nam možje, ki se ne bodo vdali, v katerikoli podobi pride zapeljiva skušnjava; odgojite nam možje in žene, kateri bodo navdušeni za geslo:

„Naprej, moj rod,
naprej zastave slave!“

Ako stori vsak slovenski oče, vsaka slovenska mati in vsak slovenski učitelj to svojo dolžnost, potem bo naša borba z našimi domačini Nemci in nemčurji lahka, kajti zginili bodo ti odpadniki na domačih slovenskih tleh, kakor zginile spomladni sneg pred toplimi solničnimi žarki in uresničile se bodo slovenskemu narodu izrečene besede pesnika Gregorčiča:

„Pepelni dan ni dan več tvoj,
Tvoj je — vstajenja dan!“

Domovina.

Izkaz prispevkov za Kokotov nagrobni spomenik.
Neimenovan 50 K; g. dr. Mayer 10 K; neimenovan 8 K 1 h; g. Drag. Cimperšek, g. Franc Skaza, gospodična Mihelič Riza, g. Ivan Koropec, g. dr. Chloupek, g. Ivan Vošnjak, g. Franc Rajšter, g. Franc Gerec vsak po 5 K; g. V. Kolšek, g. Miloš Levstik, g. I. Vrečko vsak po 4 K; gospodična Fr. Konečnik, g. Fr. Pristovšek, g. V. Ježovnik, g. A. Kocuvan, g. D. Zupančič vsak po 3 K; g. J. Pilib, g. Fr. Herman, g. V. Brenee, g. D. Matekovič, g. Jože Krajnc, g. I. Lukman, g. J. Vrečko, g. I. Kramar, g. I. Pajtler, gospodična Tajnik, g. Lager, g. Schweiger, g. Zotter, Krajni šol. svet Topolšiči, g. Lovro Serajnik, g. Koser, g. Schechel, g. Franc Zupančič, g. Repič, g. R. Jurko vsak po 2 K; g. Glaser, gospa Spies, g. Stritar, g. Skaza Jože, g. Fras, g. Rome, g. Brisig, g. Klander, g. B. Mikuš, g. Stergar, g. Hliš, g. Hieclberger, g. Musi, g. I. Mikuš, g. Weninger, g. Cerovšek, g. Wokan, g. Smole, g. Arnečič, g. Ivan Trobej, g. S. Viher, g. Korže, g. Witzman, g. Purkart, g. Šalamun, g. Stibler, g. Košutnik, g. Pavlič, g. Rozman, g. Miha Tajnik, g. Ivan Krajnc, g. Čeh, g. Pukmeister, g. Tribnik, g. M. Kožuh, g. Beno Serajnik, g. Rupnik, g. Černež, gđč. Skerbinc, g. Feigl, g. Dolenc, g. Weixler, g. Majcen, g. Seidler, g. Nehutny, g. Trabusiner, g. Adamič, g. Franc Čeh, g. Karba, g. Volk, gđč. Koderman vsak po 1 K; gđč. Valenčič 60 h. Skupaj 226 K 61 h. Stroški znašajo: a) za nagrobni spomenik 200 K, b) za vožjo in druge priprave 8 K, skupaj 208 K. Ostanek 18 K 61 h naloži se v hranilnici, vsakoletne obresti uporabijo se pa za okinčanje groba, za kar ima vedno skrbeti načelnik „Šaleškega učiteljskega društva“.

Vsem cenj. darovalcem pa kliče iskreni „Bog plati“!

odbor za postavljanje spomenika.

Franc Skaza. Ivan Smolnikar. Ivan Koropec.

Primorsko.

Iz Trsta 24. svečana 1902. († Ivan Dolinar.) V četrtek, dne 13. m. m. je preminol vrl tovariš in zvest slovenski narodnjak g. Ivan Dolinar, učitelj na e. kr. nemški ljudski šoli v Trstu. Pokojnik je bil rojen 10. februarja 1847 v Trziču na Gorenjskem od rokodelskih starišev. Dovršivši domače šole, učil se je nadalje vrlo na realki v Ljubljani in v Celovcu, kjer je bil vedno „Musterschüler“. Strokovnega znanja se je učil na učiteljskih v Gorici in v Trstu. Prva njegova učiteljska služba je bila v Alturi v Istri in potem malo časa v Bujah. Po prestopu izpitu za meščanske šole prišel je takoj na e. kr. nemško deško ljudsko šolo v Trst, kjer je plodonosno deloval blizo 34 let. Kakih 10 let je bil pro-ravnatelj na podružnici te šole v ulici Chiozza. Ko so dozdali drugo novo šolsko poslopje tej šoli v ulici Fontana,

je vsakdo pričakoval, da bo on imenovan definitivnim ravnateljem te šole; a žal, zgodila se mu je nezaslišana krivica. On, ki je toliko let uspešno deloval na tej šoli, je bil obče priljubljen pri otrocih in pri stariših; on, ki je takorekoč poznal vsako družino v svojem šolskem okraju in šolske razmere tako, kakor nikdo drugi; on, ki je bil popolnoma zmožen v govoru in pisavi slovenskega, nemškega, italijanskega in francoskega jezika — bil je (prav po tržaškem sistemu) — preteriran.

Kako marljiv in delaven mož je bil, kaže dejstvo, da je istodobno opravljal službo učitelja, ravnatelja in okrajnega šolskega nadzornika ter je obenem še spisoval knjigo, ki je pravo zrcalo strokovnjaštva pokojnikovega. Ta knjiga „Praktična metoda“, kako učiti nemščine italijanske otroke, kaže na vsaki strani pokojnika kot vrlega šolnika.

Ko je bil nastopil kot c. kr. okr. šol. nadzornik okoličanskih ljudskih šol, uredil jih je v onih petih letih izdatno ter dosegel s svojim neumornim prizadevanjem, da so se vsestransko razširile, tako da imamo dandanes izmed 10 šol 7 štirirazrednic, 2 trirazrednic in le 1 dvorazrednico. Odpravil bi bil še marsikatero nedostanost glede pravic slovenskega jezika na okoliških šolah, ako bi bil našel podporo tam, kjer je bila možnost in dolžnost podpirati ga; a našel je namesto podpore — odpor. Doma je bil ranjki vzgleden družinski oče in v družbi dober tovariš. Nemila osoda, ki ga je preganjala v stanovskih razmerah, ni mu prizanesla niti v družinskih. Zakonska družica mu je po samo treh letih srečnega zakonskega življenja umrla in kmalu nato prvorojenec, kojega je posebno ljubil. Živita mu še sin (nadporočnik) in hči poročena. Brat mu je uradnik v Trstu — a najhuje čuti bridko izgubo blaga sestra. Da, da . . . nemila usoda . . . ta nam je zabranila, da še tributa zadnje časti nismo mogli izkazati ranjkemu, kakor bi se spodobilo, ker prav takrat, ko se je imel vršiti spreved z mrtvecem, razsajali so najhuje po mestu znani izgredi, tako da so ga morali odpeljati — naravnost na pokopališče sv. Ane.

Dičili so njegovo rakev mnogi krasni veneci od njegovih čestilcev, med kojimi se je odlikoval oni, ki so mu ga poklonili učenci njegovega razreda. Slovensko učiteljstvo z okolice je v spomin blagemu pokojniku namesto venca, nabralo primerno svoto za dijaško kuhinjo v Trstu. Vzrok prezgodnje smrti je bila pljučnica, koja si je nakopal s tem, da je po kratki bolezni (hripi), prezgodaj šel v šolo in tam dobil — prepil. Sv. maša zadušnica za pokojnika bode v četrtek, 13. marca v cerkvi sv. Antona novega.

Blagemu pokojniku **slava, večni mir in pokoj!**
„Sošolec“.

Goriško.

Po učiteljih. — Klerikalci kar ne morejo preboleti tega, da velikanska večina učiteljev na Goriškem noče v Slomškarijo. Zato jih napadajo, kar se da, smešijo in grdiijo, tako le za premembo po geslu: kakor kaže, pa jih tudi včasih pomiljujejo, pravijo jim ubogi učitelji, strašno se jim smilijo — ali to le takrat, kadar hočejo pred njihovimi očmi ošibati napredno stranko. Zadnja „Gorica“ in „Prim. List“ jih napadata na grd način, ali obenem jih „Gorica“ tudi pomiluje ter jim kaže, kako da jih je napredna stranka vodila za nos pri volitvah. Vsak učitelj, ki je čital tisti pamflet, ter ve, kako so stale reči z Vrtovčevo kandidaturo, je vrgel „Gorico“ stran, prepričan, kako zavija, in da ima edino le namen, begati učiteljstvo glede na vršče se volitve volilnih mož. „Gorica“ sedaj kar nakrat joka, zakaj ne kandidira narodna-napredna

stranka zopet Vrtovca. Glejte, vsakdo je pričakoval — tako pravi ta hinavski list — da se Tumova stranka spomni vsaj pri tej priliki svoje obljube ter postavi na Krasu ali na Tolminskem učitelja za kandidata. Toda ti naprednjaki so pozabili na obljube in na Vrtovca ter postavili dva druga kandidata . . . Kaj naj rečemo na to? Učiteljstvu ne bomo razlagali, kaj in kako je bilo z Vrtovčevo kandidaturo, ker to dobro ve in ker vse, kar se je godilo, je bilo izvršeno v sporazumljenju učiteljstva. Zato se morejo učitelji le smejeti budalnosti pisavi „Gorice“. — Klerikalci se enkrat jezijo, da hočejo vse učitelji komandirati, češ, Tuma je bil učitelj, Gabršček je bil učitelj, Vrtovec je bil učitelj — kaj le hočejo ti učitelji! po drugi strani — kadar kaže — pa se jim laskajo, ali le s tem namenom, da bi jih hujskali proti narodno-napredni stranki ter odvrčali od delovanja za njo, češ, ako že nočejo delati za klerikalce, morajo pa mirovati!

Prepričani smo, da učitelji že poznajo tako past; zato pa se „Gorica“ jako vara, ako misli, da kakega odvrne iz naših vrst, ter da se pomnoži Slomškarija.

Pri vsej tej hudobiji pa hoče „Gorica“ tudi odvrčati pozornost od vprašanja: Zakaj pa klerikalna stranka, ki se čuti tako mogočno ter vedno tako bahato zatrjuje, da zmaga tuintam, zakaj ta stranka, ki takrat, kadar jej kaže, obrača svoje lice prijazno proti učiteljstvu, zakaj ta stranka ni postavila nikakega učitelja za kandidata? Narodno-napredna stranka je imela resen namen, spraviti v dež. zbor tudi enega učitelja, in ga je tudi kandidovala, klerikalcem pa niti na um ni prišlo, vkljub temu, da so bili gotovi več mandatov, dati jednega izmed njih kakemu učitelju. In zakaj ne? Zato ne, ker klerikalci smatrajo učitelje za „minderwertig“, ker jih trpijo krog sebe le kot ponižne hlapce, kateri ne smejo niti misliti na poslaniški mandat. Naša stranka se je trudila, da pribori učiteljstvu poslanca, klerikalci pa jih le tlačijo, obrekujejo in psujejo in kadar kaže, pomiljujejo ter hočeje hujskati proti narodno-napredni stranki, jih terorizovati, denuncirati ter jim škodovati na sploh. Tak maneuver uganjajo z učitelji prifrigani redniki „Gorice“ in zeleni pobiči okolu „Prim. Lista“ — zato pa se mora vsak učitelj, ki kaj drži na svojo čast, postaviti po robu zaničevanju in intrigam od strani klerikalcev ter stopati v javnost kot zaveden mož s ponosnim čelom in mirno zavestjo, da dela za blagor svojega stanu, šole, naroda in sploh človeštva, ako v javnosti ne sledi več in manj žegnanim volkom v ovčji obleki, katerih politika je v največjo nesrečo našemu narodu. Zato pa pokonec in skupno v boj proti srednjeveškemu nazadnjaštvu, ki hoče naše ljudstvo držati v temi edino s tem namenom, da ga izžema v svojo korist!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

XXXIII. občni zbor deželnega „Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“ se je vršil 28. decembra 1901 ob 9. uri dopoldne v „Narodnem domu“. — Predsednik Režek Juraj pozdravi nad 40 zbranih učiteljev in učiteljic, vspodbuja, da bi se vsi trdno oklenili društva, zakaj le v združbi je moč. Obžaluje, da nekatera okrajna društva še sedaj niso pristopila k našemu društvu. Nadalje naznanja, da je visoka učna uprava ustregla in imenovala deželnim šolskim nadzornikom za ljudsko šole g. Fr. Hubada in ravnateljem na pripravnici g. Fr. Levca. Oba sta na glasu kot topla prijatelja učiteljstva. V preteklem letu smo dobili